

На сьогоднішній день, на практиці не існує чіткого розмежування та закриття кордонів України. Можна спостерігати, що в XXI ст. з новою силою постає загроза безпеці суспільства і держави в результаті прикордонних конфліктів. Так, правове оформлення державного кордону України з Молдовою та Російською Федерацією є незавершеним. Незахищені кордони стають причиною контрабанди, нелегальної міграції і транснаціональної злочинності, які, безумовно, негативно впливають на національну безпеку країни.

Внутрішня безпека України знаходиться під негативним впливом дестабілізуючого чинника – невизначеності у геополітичній стратегії, а саме в відсутності спільного погляду поміж східними і західними регіонами України на ідею інтеграції. Усунення такої суперечності можливе через національне єднання, демократичний розвиток суспільства, толерантності до різних думок громадянського суспільства, і, як наслідок, стабілізація, правопорядок та безпека людини, суспільства, держави.

Концепція всеохоплюючої системи глобальної безпеки є підґрунтям для екологічної безпеки держави – певного стану навколишнього природного середовища, придатного для здорового проживання. Це включає такі умови: а) захистити життя і здоров'я суспільства від наслідків антропогенного порушення та техногенної діяльності; б) захищати природні екосистеми від впливу, що може безпосередньо або опосередковано негативно вплинути на життя, здоров'я та умови проживання людей, суспільства.

Міграційний фактор. Більшість регіонів країни охоплені потоком іммігрантів, і поки що важко визначити його майбутній вплив на безпеку в суспільстві. Існуючий стан міграції можна розглянути як компенсацію еміграційного виїзду населення із західних і східних економічних регіонів. З іншого боку, в цьому можна вбачати приховане заселення української території представниками інших держав, що може бути причиною помітних демографічних змін у деяких регіонах України.

Вплив вищезазначених факторів може бути оцінений позитивно, адже він в цілому свідчить про розвиток суспільства, але з іншого боку, при відсутності певних заходів та реакцій, можуть спричинити кризові явища, що дестабілізують внутрішню безпеку.

Отже, правдивий стан безпеки суспільства визначається через існуючі або потенційні загрози, що завжди пов'язані оцінкою характеру існуючих та прогнозованих загроз, внутрішнім та зовнішнім порядком. На сьогодні є доречним комплексно досліджувати феномен національної безпеки, а саме: враховувати різні точки зору та підходи, які у критичному поєднанні значною мірою доповнюють одна одну.

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ І ДЕМОГРАФІЧНІ ВИКЛИКИ В КРАЇНАХ-ЛІДЕРАХ

О.Й. Вінська, канд. екон. наук, доцент

В.В. Токар, д-р екон. наук, професор

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Розвиток сучасної держави значною мірою визначається її вмінням ефективно використовувати людський капітал. Історично склалося, що жіночий потенціал не був задіяний на ринку праці повною мірою, адже основна роль жінки вбачалася у вигляді берегині домашнього вогнища, а відтак заміжжя та дітонародження були основними цілями її життя, будь-які кар'єрні сподівання повністю відкидалися. Звичайно, це призводило до того, що жінки не були достатньо представленими в соціально-економічній та політичній царинах, а відтак їх потреби ігнорувалися суспільством.

Наразі переважна більшість країн-лідерів надає жінкам гарні можливості професійного розвитку, доступ жінок до навчання не є обмеженим, про що свідчить статистика ЄС – у середньому серед жінок у віці 30-34 роки 44 % мають дипломи про вищу освіту, аналогічний показник по чоловіках становить лише 34 %, більш того, цей показник варіюється по країнах: у Німеччині гендерного розриву немає і він становить 33 % як для чоловіків, так і для жінок, натомість у Латвії існує колосальний гендерний розрив в отриманні дипломів про вищу освіту – серед жінок таких 56 % проти лише 30 % у чоловіків. Забезпечивши доступ жінок до вищої освіти, очільники країн-членів ЄС очікують отримати кваліфікованих працівниць, які будуть професійно розвиватися та досягати висот у кар'єрі – зокрема посад менеджерів. Натомість, гендерний розрив на посадах менеджерів у середньому по країнах ЄС є доволі суттєвим, чоловіки на менеджерських посадах становлять 67 %, проти 33 % жінок. Тим не менше, європейські жінки прагнуть до лідерства і ефективного поєднання роботи та приватного життя, що є дуже важким завданням. Відтак, вони відкладають час створення родини й народження дитини, наразі середній вік жінки при народженні першої дитини становить 28,9 років у середньому

по ЄС, коливаючись від 26 років у Болгарії до 30,8 років в Італії [1]. Рівень народжуваності знаходиться на низькому рівні, становлячи лише 1,58, що свідчить про наростання негативної тенденції й загрози національній безпеці. Тим не менше, такій країні, як Франція вдається підтримувати досить високий рівень народжуваності, він становить 1,96 і пояснюється високими показниками народжуваності мусульманської меншини, представники якої стоять на патріархальних позиціях і мають специфічні погляди на цінності гендерної рівності. Аналогічні процеси характерні й для Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії з показником 1,8 [2].

У 2016 році Німеччина вийшла на найвищі показники народжуваності за останні 20 років саме завдяки іммігрантам, 23 % малят були народжені іммігрантами з різним статусом, у той час як чисельність немовлят громадянок Німеччини зросла лише на 3 %, у той час як у іммігранток цей показник зріс на 25 % [3]. Це свідчить про те, що за декілька десятиліть спостерігатиметься суттєве етнічне розмаїття у вищезгаданих країнах, що може призвести до посилення фундаменталістських поглядів у суспільстві, голосування за відповідні партії, які будуть нести ідеї, що протирічать європейським цінностям.

Отже, ідеї гендерної рівності, які дають змогу жінкам досягти професійного зростання та будувати кар'єру мають негативні наслідки для демографічної ситуації без дієвого механізму стимулювання освічених кваліфікованих жінок народжувати більше дітей. Ефективним методом стимулювання народжуваності серед прогресивних жінок можуть стати саме фінансові інструменти – жорстка прив'язка виплат по народженню дитини до оплати праці, яку отримувала жінка, яка пішла у декретну відпустку; обмеження виплат, якщо чисельність дітей перевищує три; заохочення молодих мам повертатися на ринок робочої сили через систему преміювання, зарахування відпустки по догляду за дитиною у пенсійний стаж з подвійним коефіцієнтом. Держава має забезпечити всеохоплюючу систему безкоштовних дитячих садків, та систему подовженого дня для молодшої школи. Ці заходи допоможуть уникнути споживацьких настроїв деякої частини жіноцтва, яка стоїть на патріархальних засадах та стимулюватимуть працюючих сучасних жінок до дітонародження й ефективного поєднання материнства та кар'єри.

Перелік посилань:

1. *Gender Statistics [Електронний ресурс]* – Режим доступу: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Gender_statistics.

2. *Total Fertility Rate, 1960–2015 (Live Births per Woman) [Електронний ресурс]* – Режим доступу: [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Total_fertility_rate,_1960-2015_\(live_births_per_woman\)_YB17.png](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Total_fertility_rate,_1960-2015_(live_births_per_woman)_YB17.png).

3. *Wróbel A. Immigration Helps Bump German Birth Rate to Highest in Decades / A. Wróbel [Електронний ресурс]* – Режим доступу: <https://www.politico.eu/article/germany-migration-helps-bump-birth-rate-to-highest-in-decades/>.

ХАРАКТЕР ТА ПРИЧИНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ МІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ

Т.Б. Вітряк, канд. екон. наук

Інститут підготовки кадрів Державної служби зайнятості України, м. Київ

Інноваційний розвиток держави традиційно визначається її інтелектуальним потенціалом, здатним продукувати новітній контекст поступу країни, запропонувати модернізаційний варіант реалізації системних реформ, ефективно реагувати на прогностичні виклики оперативного управління. Якщо національний інтелектуальний потенціал держави «просідатиме», неминуче відбудеться інтелектуальний дефолт, який детерміновано поглибить кризові процеси в державі і позбавить її можливості досягнути потенціалу глобального лідерства, а отже, спровокує деінституціоналізацію системи державного управління [1].

На сучасному етапі міграційні процеси привертають дедалі більшу увагу вчених в усіх провідних країнах світу. Особливе місце посідає саме інтелектуальна міграція. Людина, людський фактор, особливо її інтелект, освітній потенціал став справжнім капіталом. Саме міграція формує основну частину цього капіталу. Міграція стає все більш диференційованою за освітніми, кваліфікаційними та професійними характеристиками, постійно втягуючи нові й нові категорії та групи осіб у круговерть обміну кадрами.

З неофіційних джерел, за кордоном у різних сферах працевлаштовані близько 7 млн українців. За даними Державної служби статистики України, ця цифра значно менша, щороку за кордоном працюють від 1 до 4 млн наших співвітчизників. Міжнародна організація з міграції оцінює кількість трудових мігрантів з України у 2,5 млн осіб. Наявна система статистичного обліку не в змозі відтворити реальні масштаби трудової міграції за кордон [2].